

Naturvärdesinventering

*Utförd på del av fastigheterna Herrgården 1:1 och Älvsborg 1:7 i Jokkmokks kommun
inför planerad exploatering av mark*

Fältinventering, rapport och foto: Nordlund Konsult AB

Beställare: Datacenter i Jokkmokk Projekt 1 AB

Datum rapport: december 2019 med revidering oktober 2020

Datum fältinventering: 25-26 september 2019

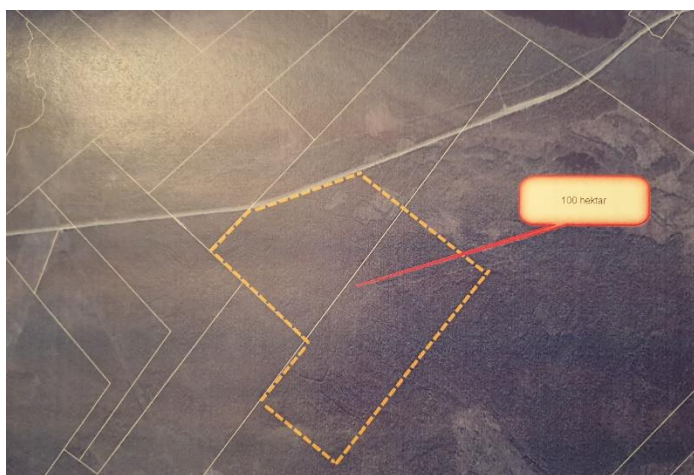
Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Metod	4
Beskrivning av inventerat område	7
Resultat	9
Diskussion	14
Referenser	15

Bakgrund

Nordlund Konsult har på uppdrag av Datacenter i Jokkmokk Projekt 1 AB (Tony Sundberg) gjort en naturvärdesinventering på en del av fastigheterna Herrgården 1:1 och Älvsborg 1:7 i Jokkmokks kommun där planer på exploatering av mark finns. Figur 1 visar utbredningen av inventeringsområdet.

Naturvärdesinventeringen beskriver naturområden med betydelse för biologisk mångfald och kan användas som underlag för en detaljplan, men innefattar ingen konsekvensbedömning av verksamhet.

Figur 1 visar utbredningsområdet (tillhandahållen av beställare).

Metod

Naturvärdesinventeringen är utförd enligt Svensk Standard, SS 199000:2014. Metodiken går ut på att bedöma ett områdes biotopvärde och artvärde. Dessa vägs samman och resulterar i en naturvärdesklass som ger en bild över områdets naturvärde och betydelse för biologisk mångfald. Figur 2 visar hur bedömningsgrunderna för biotopvärde respektive artvärde leder till en naturvärdesklass och tabell 1 beskriver naturvärdesklasserna.

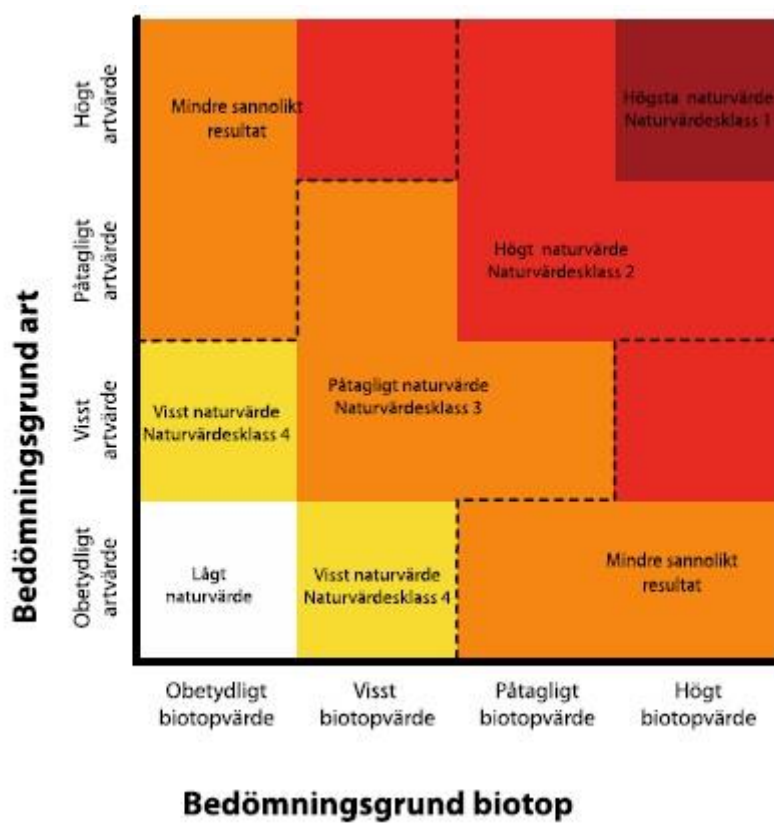
En förstudie är gjord där kartmaterial och information över det aktuella området studerats. Skogsbruksplaner tillhandahållna av uppdragsgivaren har delvis använts som underlag. För att se eventuella tidigare registrerade natur- och kulturvärden har Skogens Pärlor (Skogsstyrelsen), Artportalen (Artdatabanken) samt Riksantikvarieämbetets sökfunktion använts. Området har även studerats genom ortofoto och laserscannat material (Skogsstyrelsen).

Efter förstudie är en naturvärdesinventering i fält utförd. Biotopvärdet har bedömts utifrån bland annat grad av naturlighet, förekomst av naturvårdsintressanta träd och död ved. Artvärdet har undersökts genom att se eventuella förekomster av rödlistade arter, signalarter och fridlysta arter. I figur 3 framgår kategorisering och hotstatus för rödlistade arter. Områden med naturvärden har avgränsats och presenteras i karta och text.

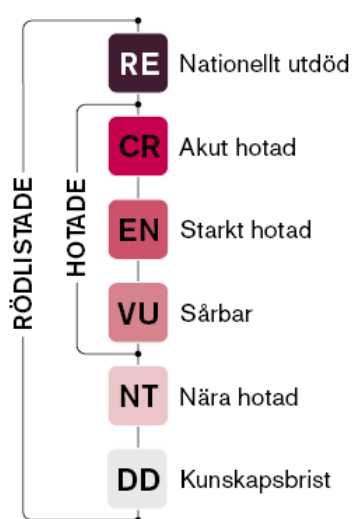
Fältinventeringen genomfördes den 25-26 september 2019 av Emma Länta och Rickard Nordlund.

<p>Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1 störst positiv betydelse för biologisk mångfald</p>	<p>Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.</p>
<p>Högt naturvärde – naturvärdesklass 2 stor positiv betydelse för biologisk mångfald</p>	<p>Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass urvatten, värdekärnor i naturreservat [15] samt fullgoda Natura 2000-naturtyper [16]. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.</p>
<p>Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald</p>	<p>Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betesmarksinventeringens klass restaurerbar ängs- och betesmark, Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass naturvatten.</p>
<p>Visst naturvärde – naturvärdesklass 4 viss positiv betydelse för biologisk mångfald</p>	<p>Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.</p>

Tabell 1. Tabell som visar de olika naturvärdesklasserna och dess betydelse. (SVENSK STANDARD SS 19900:2014)

Figur 2 visar hur bedömningsgrunderna för artvärde respektive biotopvärde leder till en naturvärdesklass vid en naturvärdesinventering (svensk standard SS 19900:2014)

Figur 3 visar kategorisering och hotstatus för rödlistade arter (Artdatabanken)

Beskrivning av inventerat område

Det inventerade området ligger i Jokkmokks kommun cirka 4 kilometer nord/nordost om Jokkmokks samhälle på fastigheterna Herrgården 1:1 och Älvsborg 1:7. Området upptar 87 hektar och gränsar i norr till väg 818, Messaurevägen.

Inventeringsområdet utgörs av skogsmark på fuktig, ibland blöt mark, med fläckvisa inslag av myr. Sydöstra halvan består av planterad contortatallskog med ålder om cirka 35 år med inslag av svensk tall, gran och lövrika delar. Området är markberett, bitvis plöjt. I nordvästra delen är skogen till övervägande del olikåldrig och barrdominerad med inslag av björk och enstaka sälg och asp. Marken är sumpartad och skogen senvuxen med tydligt inslag av kläna, kortvuxna äldre granar. På många av dessa återfinns rödlistade arter samt relativt ymnigt med hänglav. Området har en mosaikartad struktur där skog av långsamtväxande karaktär gradvis övergår i myrimpediment. Plantskog i åldern 5-10 år finns liksom skog på torrare mark som är mer välvuxen.

Hela det inventerade området är påverkat av omfattande dikning, ett flertal breda och djupa diken gjorda för några 10-tal år sedan går genom området. Väg 818 som gränsar till området är svagt trafikerad och en kraftledningsgata går ca 700 meter från området.

I Artdatabankens artportal finns inga naturvårdsintressanta arter rapporterade. Det finns heller inga forn- och kulturmiljövärden registrerade på Riksantikvarieämbetets hemsida. På Skogsstyrelsens portal Skogens pärlor är en mindre nyckelbiotop registrerad samt att sumpskog är inritat som upptar stor del av inventerat område.

Bild 1. Contortatallskog inom inventerat område

Bild 2. Barrdominerad skog på sumpmark inom inventerat område

Resultat

Naturvärdesobjekt

Inom inventerat område identifierades ett objekt med naturvärdesklass 2 och ett objekt med naturvärdesklass 3, se karta 1. Klass 2 innebär att ett område har stor positiv betydelse för biologisk mångfald och klass 3 innebär att ett område har påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Inga objekt med naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde) har anträffats. Nedan följer beskrivning av de identifierade och avgränsade naturvärdesobjekten. I karta 2 framgår noterade naturvårdsarter i området.

1. Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Myr- och skogmosaik

Naturvärdesklass: 2

Areal: 0,8 ha

Objektet är en äldre lövrik gransumpskog med stor förekomst av gamla granar och inslag av gamla tallar och björkar. Stående och liggande död ved förekommer, mestadels av klenare dimensioner. Riklig påväxt av hänglav ses på barrträden samt rödlistade arterna gammelgransskål (nära hotad, NT) och knottig blåslav (NT) på trädstammarna.

Biotopvärde och artvärde bedöms som påtagligt vilket sammanvägt leder till högt naturvärde, dvs. naturvärdesklass 2 för biotopen. Objektet är klassat som nyckelbiotop enligt Skogsstyrelsen.

Bild 3. Lövrik gransumpskog av naturvärdesklass 2

2. Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Barrskog/Myr- och skogmosaik

Naturvärdesklass: 3

Areal: 32,8 ha

Objektet består av barrdominerad skog med lövsinslag på fuktig till blöt mark. Biotopen har en mosaikartad struktur av skog som gradvis övergår i myrskog och myrimpediment, med fläckvisa naturskogsinslag samt växelvisa inslag av yngre skog och skog på torrare mark. Skogen är olikåldrig med träd med påtaglig senvuxenhet. Klena, kortvuxna granar i dimensionen 8-18 cm och ålder 100-150 år, vissa äldre än 220 år, finns spritt och tämligen rikligt i hela objektet. På många av dessa återfinns rödlistade arterna gammelgransskål (NT) och knottrig blåslav (NT). Biotopen har även inslag av tallar med tätvuxna årsringar i åldern 150-170, vissa äldre. Förekomsten av död ved är ringa och utgörs av enstaka klena (<15 cm) stående och liggande döda träd. Markvegetationen domineras av fattigris (skvattram, odon, lingonris) och sumpmossor. Området är påverkat av mänsklig aktivitet i form av viss avverkning samt omfattande beståndsdikning. Naturvårdsarter som revlumner (fridlyst), talltita (NT), lavskrika (NT), kolflarnlav (NT), violmussling (NT), knottrig blåslav (NT) och gammelgransskål (NT) noterades i biotopen.

Biotopen bedöms ha ett visst biotopvärde främst i och med förekomsten av senvuxna, relativt gamla granar, enstaka gamla tallar samt en viss trädkontinuitet. Artvärdet anses som påtagligt i och med den frekventa förekomsten av de rödlistade arterna gammelgransskål (NT) och knottrig blåslav (NT) som finns i hela objektet. Biotopvärdet och artvärdet sammanvägt leder till naturvärdesklass 3 för biotopen.

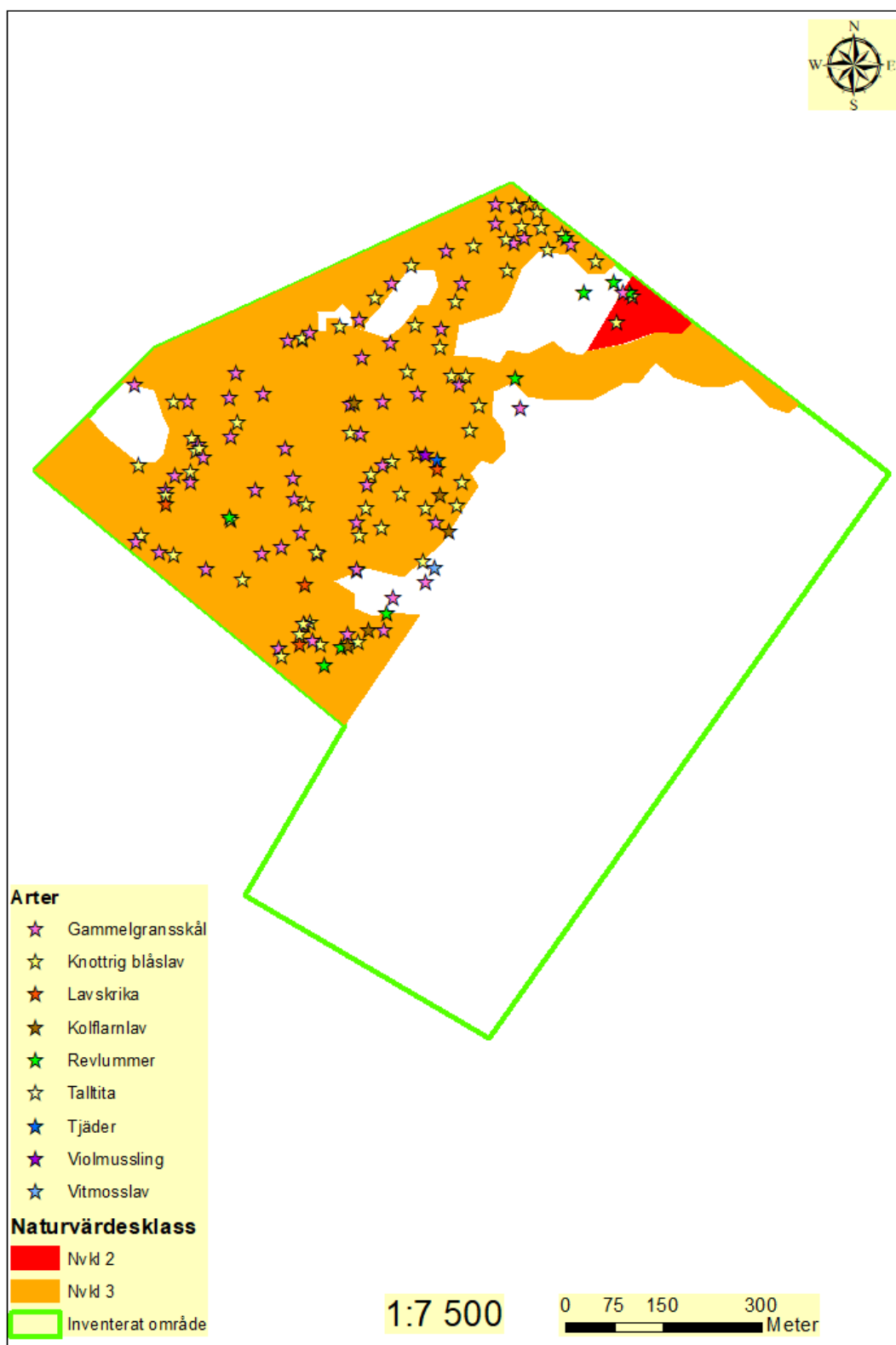
Bild 4 (t.v.) Gammelgransskål (centralt i bilden) är en liten skålsvamp som växer på basen av äldre granar. Arten indikerar skog med kontinuitet av gamla träd och fuktiga miljöer. Gammelgransskål noterades frekvent i naturvärdesobjekten. **Bild 5 (t.h.) Knottrig blåslav** återfinns på tallar och granar i området och signalerar naturvärde. Båda arterna är med på rödlistan och bedömda som nära hotade (NT) enligt artdatabanken.

Bild 6. Skog med påtaglig senvuxenhet och granar med rödlistade arter.

Karta 1. Kartan visar identifierade naturvärdesobjekt inom inventerat område.

Karta 2. Kartan visar identifierade naturvårdsarter inom inventerat område.

Diskussion

Ett mindre område om 0,8 hektar är identifierat som naturvärdesklass 2, högt naturvärde med stor positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå enligt standarden för naturvärdesinventering. Ett område om totalt 32,8 hektar är identifierade som naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde. Objekt med naturvärdesklass 3 behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald regionalt, nationellt eller globalt, däremot anses det vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller ökar, enligt standarden för naturvärdesinventering.

Inventerat område är sumpskogsartat men tydligt påverkat av skogsdikning. I sydöstra delen är området beskogat med icke inhemskt trädslag (contorta) och påtagligt markberett vilket tillsammans med dikningen inverkar negativt på biotopvärdet i området.

I den nordvästra halvan av inventeringsområdet återfinns två naturvärdesobjekt inom vilka stor förekomst av de rödlistade arterna gammelgransskål och knottrig blåslav ses. Arterna växer på äldre träd, i det här fallet huvudsakligen på mycket klana granar. I och med att de påträffas spritt och frekvent i naturvärdesobjekten bedöms båda arterna vara livskraftiga, vilket ger ett påtagligt artvärde för området. Tillgången på substratet, dvs. de äldre senvuxna granarna, är dessutom stort i området. Samtliga rödlistade arter som påträffats har status *nära hotad* (NT) på rödlistan och bedöms därför inte som hotade enligt Artdatabanken. En fridlyst art (revlumner) har påträffats på ett par platser.

I och med tidpunkten för inventeringen, det vill säga sen höst när växtsäsong och häckningssäsong är över, kan artgrupper som kärlväxter, grod- och kräldjur, fåglar med flera ha missats. Inventering vid annan tidpunkt kan därför ge högre artvärde och därigenom högre naturvärde för objekten.

Referenser

Lindqvist, Mats. Nyberg, Hans. 1989. Lavarna och luftmiljön. Fältbiologerna

Nitare, Johan. 2019. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag.

SIS Svenska Institutet för Standarder. 2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk Standard SS 199000:2014

SIS Svenska Institutet för Standarder. 2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000 Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014

<http://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>

<https://www.skogsstyrelsen.se/bruka-skog/>

<https://app.raa.se/open/fornsok/>

<https://www.artportalen.se/>

<http://artfakta.artdatabanken.se/> (*Uppgifter om rödlistade arter hämtade 2020-10-19*)

<https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/rodlistning/hur-bli-en-art-rodlistad/>

<https://www.naturvardsverket.se/upload/var-natur/djur-och-vaxter/fridlyst/fridlysta-blomvaxter/artlista-fridlysta-blomvaxter.pdf>

<https://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Djur-och-vaxter/Fridlysta-arter/>